

Pýcha

Katechéza Svätého Otca
Františka o nerestiach a
čnostíach (10).

02.05.2024

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Na našej ceste katechéz o nerestiach
a čnostíach sa dnes dostávame k
poslednej z nerestí: k pýche.

Starobylí Gréci ju definovali slovom,
ktoré by sme mohli preložiť ako
„nadmerný lesk“. V skutočnosti je
pýcha sebaopovyšovanie,
domýšľavosť, márnivosť. Tento pojem

sa objavuje aj v zozname nerestí, ktoré vymenúva Ježiš, aby vysvetlil, že zlo vždy vychádza z ľudského srdca (porov. Mk 7, 22). Pyšný je ten, kto si myslí, že je oveľa viac, ako v skutočnosti je; ten, kto sa trasie, aby ho uznali za väčšieho ako iných, vždy chce vidieť uznanie svojich zásluh a pohŕda inými tým, že ich považuje za menejcenných.

Z tohto prvého opisu vidíme, že nereseť pýchy je veľmi blízka neresti márnomyseľnosti, ktorú sme si predstavili minule. Ak je však márnomyseľnosť chorobou ľudského ega, v porovnaní so spúšťou, ktorej je pýcha schopná, je to len detská choroba. Pri analýze ľudských hlúpostí antickí mnísi rozoznávali určitý poriadok v postupnosti zla: začínali najhrubšími hriechmi, ako je obžerstvo a končili najznepokojujúcejšími netvormi. Zo všetkých nerestí je pýcha veľkou kráľovnou. Nie náhodou ju Dante v

Božskej komédii zaraďuje do prvého prstenca očistca: tí, ktorí podľahli tejto neresti, sú ďaleko od Boha a náprava tohto zla si vyžaduje čas a úsilie viac než akýkoľvek iný boj, do ktorého je kresťan povolaný.

V skutočnosti sa v tomto zle skrýva radikálny hriech, absurdný nárok byť ako Boh. Hriech našich prarodičov, o ktorom sa rozpráva v knihe Genezis, je vo všetkých ohľadoch hriechom pýchy. Pokušiteľ im hovorí: „Keď z neho budete jesť, otvoria sa vám oči a vy budete ako Boh“ (Gn 3, 5).

Duchovní autori sa snažia opísať dôsledky pýchy v každodennom živote, ilustrovať ako ničí ľudské vzťahy, chcú zdôrazniť ako toto zlo otravuje cit bratstva, ktorý by mal naopak ľudí spájať.

Tu je teda dlhý zoznam symptómov, ktoré prezrádzajú, že človek podľahol neresti pýchy. Je to zlo so zjavnou fyzickou podobou: pyšný

človek je povýšenecký, má „tuhý krk“, to znamená, že má strnulý krk, ktorý sa neohýba. Je to človek, ktorý ľahko podlieha pohrdavému úsudku: ľahkovážne vynáša neodvolateľné súdy nad inými, ktorí sa mu zdajú beznádejne neschopní. Vo svojej povýšenosti zabúda, že Ježiš nám v evanjeliách dal len veľmi málo morálnych príkazov, ale v jednom z nich bol nekompromisný: nikdy nesúď. To, že máš do činenia s pyšným človekom, si uvedomíš, keď na malú konštruktívnu kritiku alebo na úplne neškodnú poznámku zareaguje prehnaným spôsobom, akoby niekto urazil jeho majestát: rozzúri sa, kričí, urazene preruší vzťahy s ostatnými.

S človekom chorým na pýchu sa dá urobiť len málo. Nedá sa s ním hovoriť, nieto ho ešte upozorňovať na chyby, pretože mu celkom chýba reálny pohľad na seba. Treba s ním mať len trpezlivosť, pretože jedného

dňa sa jeho budova zrúti. Jedno talianske príslovie hovorí: „Pýcha sa nesie na koni, ale vracia sa pešo“. V evanjeliách sa Ježiš stretáva s mnohými pyšnými ľuďmi a často odhaľuje túto neresť aj u ľudí, ktorí ju veľmi dobre skrývali. Peter sa vystatuje svojou vernosťou: „Aj keby ťa všetci opustili, ja ťa neopustím!“ (porov. Mt 26, 33). Čoskoro však zakúsi, že je ako ostatní, tiež vystrašený pred smrťou, o ktorej si nepredstavoval, že by mohla byť tak blízko.

A tak druhý Peter, ten, ktorý sa už nepovyšuje, ale roní slané slzy, bude Ježišom vyliečený a neskôr bude schopný niesť ťarchu Cirkvi. Predtým sa vystatoval domýšľavosťou, ktorou sa radšej vystatovať nemal; teraz je namiesto toho verným učeníkom, ktorému, ako hovorí podobenstvo, môže on „zveriť všetok svoj majetok“ (Lk 12, 44).

Záchrana prichádza prostredníctvom pokory, skutočného lieku proti každej pýche. V Magnifikate ospevuje Panna Mária Boha, ktorý svojou mocou rozptýlil tých, čo pyšne zmýšľajú, pretože majú choré srdcia. Je zbytočné ukradnúť niečo Bohu, ako by radi urobili pyšní, pretože on nám chce darovať všetko. Preto apoštol Jakub svojmu spoločenstvu zranenému bojmi, ktoré majú pôvod v pýche, píše: „Boh pyšným odporuje, ale pokorným dáva milosť“ (Jak 4, 6).

A preto teda, drahí bratia a sestry, využime toto pôstne obdobie na premáhanie našej pýchy.

*(Preklad Slovenská redakcia
Vatikánskeho rozhlasu – Vatican
News, Jozef Kováčik, Martin Jarábek)*

dev.opusdei.org/sk-sk/article/pycha/
(11.08.2025)